

מסורת הש"ס

א) [שבת קה: קז: קמא: כריעות כז:], ב) [ז"ק פו:], ג) כחצות לב: מכות טו, ד) [יבמות כב: וס"ג], ה) [שם קא:], ו) [ז"ק נד: ד"מ סב, חגיגה כו, יבימות כב:], ז) [משפטים פרשה ה], ח) [שבת לה:], ט) [דף מד:], י) [דף פו:], יא) [וע"י היטב מוס' יומא' יט: ד"ה מי חיבא ומוס' ד"מ י: ד"ה מן],

תורה אור השלם, 1877, צילום לא תקלף וקשיא בעמק לא תארי: שמות כב כז

תורה אור השלם
1. אֱלֹהִים לֹא תִקְלָף וְקָשִׁיא בְּעַמְקָא לֹא תֵאָרִי: שמות כב כז

מוסף רש"י

מלאכה שאינה צריכה לגופה. כל מלאכה שאינה צריכה אלף לטקיה מעליה, הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, דברזנו לא בזה לו ולא היה צריך לה, הלכך לאו מלאכת מחשבת הוא לר"ש (שבת צג:). ביישור ישן, צייט אלס יסן, רומת, מתוך שנתו ולא הכיר בבשמו שטעה זה זה (בר"ק 19:). הכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה לזוקה, שאס יס בזה משלומי פרוטה משלם ואינו לוקה, דליפין בכמויות באלו נעוה (לב:). בפירוט ריבנה תורה חובל בחבירו למשלומן, וכי אין בזה שוה פרוטה לוקה שעבר על לא יוסיף פן יוסיף (מכות ט:). דמקשינן הכאה לקללה, בפרשת ואלה המשפטים סמך הענין אלף שפסוק אחד מפסוק צויהן ואיכא למ"ד היקש הוא (יבמות קא:).

ור' שמעון אית ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. בפרק המנציע (שבת ד' גב:). גבי המוליא את המת במטה: **מהו שיעשה שליח**. ד"ד לאציו אס נמחייב אציו נדוי או מלקות: **ואחר מי הסירו**. לקללו ולהכות את חבירו והלא כל ישראל הוזהרו על הכאת חביריהם ועל קללתם כדילפינן דר' מיתוס (לעיל ד' נח:). אפ"ה נעשה שליח ד"ד לכך דכתיב (דברים כה) ארבעים יכנו וכתיב (במדבר ה) יתן ה' אותך: **ומה מי שמואז להכוסו**. בריתא תניא הכי במכילתא⁽¹⁾: **מאי לאו אידי ואידי**.

מזוה ואינה מזוה תרווייהו במקום מזוה והא בצנו והא באתר והכי קאמר ויליף אזהרה למכה אציו: **ומה אחר שמואז להכוסו במקום מזוה**. דכתיב יכנו: **מזוה שלא להכוסו**. יותר מארבעים דכתיב (דברים כה) ולא יוסיף פן יוסיף צנו שאינו מזוה להכותו אפילו במקום מזוה אלמא אינו נעשה שליח לכך אינו דין שמוזהר שלא להכותו שלא במקום מזוה: **ומה במקום מזוה שמואז להכוסו מזוה שלא להכוסו**. יותר מארבעים דכתיב (דברים כה) ולא יוסיף פן יוסיף פטור. קס"ד דצנו אינו נעשה שליח בית דין לכופו לנאת וקשיא לרב ששת: ה"ג והאמר **רב ששם ציישו יסן ומס חייב**. ציישו יסן ומת תוך שינתו: **חייב**. דהא מתציישין צניו והאי נמי ל"ש: **מכלל**. דחייב דקתני גבי צנו ממון קאמר בתמיה והא צאין בזה שוה פרוטה מוקמת לה: **אלא**. על כרחך חייב דצינו קאמר מיתה: **הכא נמי**. דתני גבי אחר פטור דצינו קאמר וממלקות פטר ליה ואכתי מאי שנא: **צעושה מעשה עמך**. וזה שעובר עבירה שחייב מיתה לאו עושה מעשה עמך הוא: **הסינה קללה**. דכתיב ביה צעמך: **מקשינן**. כלומר גמרינן צמה מצינו. ואיכא דאמרי היקשא דכתיב מכה אציו ומקלל אציו גבי הדדי באלה

המשפטים אלף שמקרא אחד מפסיק צינתים: **אי הכי צנו נמי**. דהא לא כתיב אזהרה במקלל אציו אלף במקלל חבירו שאציו בכלל עמך צפ' ד' מיתוס (לעיל ד' טו:). דרב פנחס משמיה דרבא צמכת חגיגה בסוף חומר בקודש: **במקוים**. הראוי להתקיים ולא זה שנגמר דינו: מדי

משום דהוי פסיק רישיה וחשיב מלאכת מחשבת כיון שידוע שיבעיר ור' שמעון דפוטר משום דלאנה צריכה לגופה ולא צעי מלאכת מחשבת דהא ר' שמעון מחייב מקללק בהצבעה ומקללק דמיפטור בשאר מלאכות היינו משום דלא הוי מלאכת מחשבת כדמוכח שלהי פרק קמא דחגיגה (דף י:). מכלל דבהצבעה לא חיישינן והא דשרינן לבעול לכתחלה בשבת אס להנאת עצמו הוא צריך אפילו דס חבורי מחצר ה"ט משום דאינה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב חטאת ⁽²⁾ במכבד ומרצץ לאו משום דליהוי פסיק רישיה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה אלף חשיב תיקון לכיבוד ולריצון כעין צנין ואפילו בלא השוואת גומות דבדבר מועט מיחייב משום צונה כדאשכחן ⁽³⁾ גודלת ופוקסת ובס"פ כירה (שבת דף מז:). דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום דבסיס לדבר האסור היינו משום דאי מכבה בלא מתכוין אינה צריכה לגופה היא ומיהו תימא דהא לשמואל קאמר בפרק כירה⁽⁴⁾ דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופה היכי דבר שאין מתכוין דשרי התם (דף מא:). גבי מיתס שפיניהו לתת לתוכו מים להפשיר אפי' שיעור לצרך דהוה ליה שגגת סקילה וי"ל דהא דאשרינן הכא קוז וסילוא משום דחיישינן כשמתחיל להסיר שמה יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא ינית בצביל כך אבל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי וליטול קוז בשבת מודה שמואל אע"ג דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקללק בחצורה פטור:

מקללק נמי מיחייב ור' יהודה יס לדקדק דפטור מדתנן צפ' כל הכלים (שבת ד' קכב:). ומיייתי בסמוך דמחט של יד (מותר) ליטול בזה את הקוז דמשמע ליה להש"ס דלחמא ככולי עלמא כי היאך דשלהי שבת (ד' קמ:). דאמרר' אבל מוקףא מחמת חסרון כיס אפילו ר' שמעון מודה דתנן כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה ומנא ליה דמודה ר' שמעון בזה אלא משמע ליה דבסתמא דהתם מודו כ"ע היכא דלא משכח פלוגתא וכיון דר' יהודה מחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה לא אפשר למישרי מחט של יד ליטול בזה את הקוז אי לאו משום דסבירא ליה מקללק בחצורה פטור ואע"ג דאמרר' צפ' כירה (שם דף מז:). דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה וצפ' ספק אכל (כריעות דף יט:). מסיק ר"ג אליבא דשמואל הנח לחינוקות הואיל ומקללק בחצורה חייב לאו משום דסבירא ליה הכי לשמואל אלא אליבא דמאן דמחייב קאמר ותדע דבשליה האורג (שבת דף קו:). אמר שמואל כל פטורי בשבת פטור אבל אסור לצר מהני תלת דפטור ומותר המפסי מורסא ומנא לן דפטור ומותר דתנן מחט של יד (מותר) ליטול בזה את הקוז ומדשרי ליטול הקוז ש"מ דקסבר מקללק בחצורה פטור דמטעם מלאכה שאינה צריכה לגופה לא שרינא דהא סבירא ליה דחייב:

ורבי' שמעון האמר מלאכה שאינה ובו'. הא דקיימא לן הלכה כר' שמעון בגרידה לאו שגגת סקילה היא דאי עביד חריץ הוי כלאחר יד כדאיתא שלהי פ' כירה (שם דף מו: ושם) ועוד דאינה צריכה לגופה ועוד דאפי' לר' יהודה כל אין מתכוין דלא פסיק רישיה פטור מדאורייתא דלא הוי מלאכת מחשבת וכן משמע ציומא (דף נד:). גבי עששיות דאמרר' לירוף דרבנן פ"י כי האי משום דאין מתכוין ולא הוי מלאכת מחשבת והתירו משום דאין שבות במקדש

וכן מוכח בזהיהא ⁽¹⁾ דהמכבד והמרצץ דהא רבנן דסבירא להו כרבי יהודה דדבר שאין מתכוין ופטרי אפילו ישוה גומות וכן בפרק ספק אכל (כריעות דף ב:). דמתעסק שאינו מתכוין למלאכה פטור כ"ש היכא דצינו מתכוין אלף לגרירה והא דמחייב רבי יהודה בכריעות נתכוין לכבות את העליונות והוצערו התחתונות מאליהן היינו התם שמוען דפוטר משום דלאנה צריכה לגופה ולא צעי מלאכת מחשבת דהא ר' שמעון מחייב מקללק בהצבעה ומקללק דמיפטור בשאר מלאכות היינו משום דלא הוי מלאכת מחשבת כדמוכח שלהי פרק קמא דחגיגה (דף י:). מכלל דבהצבעה לא חיישינן והא דשרינן לבעול לכתחלה בשבת אס להנאת עצמו הוא צריך אפילו דס חבורי מחצר ה"ט משום דאינה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב חטאת ⁽²⁾ במכבד ומרצץ לאו משום דליהוי פסיק רישיה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה אלף חשיב תיקון לכיבוד ולריצון כעין צנין ואפילו בלא השוואת גומות דבדבר מועט מיחייב משום צונה כדאשכחן ⁽³⁾ גודלת ופוקסת ובס"פ כירה (שבת דף מז:). דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום דבסיס לדבר האסור היינו משום דאי מכבה בלא מתכוין אינה צריכה לגופה היא ומיהו תימא דהא לשמואל קאמר בפרק כירה⁽⁴⁾ דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופה היכי דבר שאין מתכוין דשרי התם (דף מא:). גבי מיתס שפיניהו לתת לתוכו מים להפשיר אפי' שיעור לצרך דהוה ליה שגגת סקילה וי"ל דהא דאשרינן הכא קוז וסילוא משום דחיישינן כשמתחיל להסיר שמה יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא יכיל בצביל כך אבל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי וליטול קוז בשבת מודה שמואל אע"ג דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקללק בחצורה פטור:

הא בבנו הא באחר. רוצה ללמד מכאן אזהרה למכה אציו דלא נפיק מפן יוסיף כיון דצינו מזוה להכותו ומשמע בסמוך דאפי' צוילא ליהרג נפקא לן אזהרה לצנו דחייב דמוקי לה רב חסדא במסרצין צו לנאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מילי להלקותו ומיהו קשה היכי אתא צנו בקל וחומר מאחר כיון דאחר פטור במסרצין צו לנאת ואינו יוצא ושמה גלויי מילתא צעלמא הוא דפן יוסיף מיירי אפי' צבנו אע"ג דארבעים יכנו לא מיירי צבנו: **והאמר רב** ששת ביישו ובו'. תימא דבפ' החובל (ז"ק דף פו: ושם) צעי רבי אבא בר ממל ציישו יסן ומת מהו ולא איפשטיא והכא פריך בפשיטות ויש ספרים דגרסינן והאמר רב ששת ציישו יסן חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין יסן ליואל ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת במתינתין היא בפרק החובל ⁽⁵⁾ המציים את היסן חייב ור"ת גריס והאמר רב ששת ציישו חייב ואיואל ליהרג קאי מיהו אין כל כך מיהא אס לא הביא דברי רב ששת בפרק החובל למיפשטו היאך צעיא דכי האי גוונא אשכחן בנדירים בפרק אין צין המודר (ר' לה: ושם) דאיצטרא לן הנהו כהני שלוחי דידן או שלוחי דשמיא ולא מיייתי התם דברי רב הונא צריה דרב יהושע דלמר בפרק קמא דקדושין (דף גז: ושם) הני כהני שלוחי דרשמנא ניניהו דאי שלוחי דידן מי איכא מידי דאנן לא מצנין עצדין ושלוחי דידן עצדיס: **הבהו הכאה שאין בה ובו'**. תימא אמאי לקי הא פן יוסיף לאו שניתן לאזהרת מיתת ד"ד הוא דמיניה נפקא לן אזהרה למכה אציו כדאיתא בספרי וצירושלמי:

שיכול

אלו הן הנחנקין פרק עשירי סנהדרין

פה.

א [נמי' פ"ה מהל' חובל הלי' טוש"ע ח"מ ס' תכ סעי' א:].
יג ב מיי' פ"ה מהל' ממרים הל' יב ועיין בכ"מ סמג לאוזן ריט טוש"ע י"ד ס' רמא סעיף ד:.

י"ד ג מיי' פ"ג מהל' חובל ומיזק הל' ג סמג עשין ע טוש"ע ח"מ ס' תכ סעיף לה:.

בזו ד מיי' שם פ"ה הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ב:.

בזו ה מיי' פ"ה מהל' ממרים הלכה יב סמג לאוזן ריט טוש"ע י"ד ס' רמא סעיף ד:.

עין משפּט‏
ג‏ר מצוה